

Història del Periodisme

Codi: 104985
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Teresa Ferre Panisello

Correu electrònic: teresa.ferre@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Carme Ferre Pavia

Gil Pau Toll Deniel

Teresa Ferre Panisello

Francesc Xavier Camprubi Pla

Prerequisits

Es recomanable haver aprovat la matèria Història de la Comunicació.

Objectius

L'objectiu de la matèria és apropar l'alumnat al coneixement de la producció informativa preferentment dels segles contemporanis, partint del periodisme durant el segle XVII. S'analitzarà la transició del periodisme artesanal al periodisme industrial i la seva evolució a les actuals formes de periodisme digital. L'enfocament prioritza la dimensió de la construcció de la realitat social elaborada a partir del discurs periodístic.

Tenint com a marc de referència les grans tradicions periodístiques internacionals d'alguns països d'Europa Occidental i dels Estats Units, l'àmbit principal d'estudi és el periodisme català. En paral·lel, també s'estudiarà de forma comparada el periodisme espanyol. L'estudi històric i crític d'aquestes tradicions pretén habilitar els/les estudiants per entendre els reptes als que s'enfronta avui el periodisme.

En cada capítol es farà esment del context social, polític, tecnològic, empresarial i professional. També del periodisme en relació als altres àmbits de la comunicació social. Així mateix, el contingut de l'assignatura serà sensible a la diversitat cultural i als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aplicar el mètode científic adequadament, plantejar hipòtesis relatives a la comunicació periodística, validar i verificar les idees i els conceptes, i ressenyar correctament les fonts.
- Demostrar l'esperit crític i autocrític.

- Demostrar un coneixement adequat de la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol, europeu i mundial.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Identificar les tradicions periodístiques contemporànies catalana, espanyola i internacional i les seves modalitats d'expressió específiques, així com la seva evolució històrica i les teories i conceptes que les estudien.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
2. Aplicar de manera transversal els mètodes científics en l'anàlisi de la relació entre canvi tecnològic, el canvi social i accessibilitat als mitjans.
3. Descriure l'estructura, el funcionament i la gestió de l'empresa de comunicació.
4. Descriure la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol i europeu des del punt de vista polític.
5. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
6. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
7. Explicar l'evolució de la tradició periodística contemporània catalana i espanyola.
8. Explicar la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol i europeu des del punt de vista econòmic i el teixit empresarial.
9. Identificar els fonaments de les teories i de la història de la comunicació.
10. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
11. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
12. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
13. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
14. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
15. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
16. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
17. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

Tema 1. Introducció i conceptes bàsics. La Història del Periodisme com a objecte d'estudi.

Tema 2. Els orígens de la modernitat: el periodisme artesà. El model absolutista francès i l'alternativa anglesa. L'excepció catalana del XVII i l'aspiració castellana al model absolutista.

Tema 3. El periodisme a l'era industrial (1848-1873). La irrupció d'un nou públic consumidor: les capes populars de les grans ciutats. Els models europeus i americans. El retard històric en la creació de la democràcia liberal i les especificitats del periodisme industrial a Catalunya i Espanya.

Tema 4. El periodisme de masses (1874-1914). Migracions i creixement urbà: nous públics potencials. El New Journalism: de Pulitzer a Hearst. Els inicis de la cultura i la comunicació de masses a Catalunya i Espanya. La Renaixença i l'emergència del periodisme contemporani. La crisi del 98.

Tema 5. El món amb imatges. Fotoperiodisme: dels inicis a finals del segle XIX fins a la "nova forma de comunicació visual" durant la Guerra Civil espanyola. Noticiaris cinematogràfics: naixement, irrupció del cinema sonor i decadència. La propaganda durant el període d'entreguerres.

Tema 6. Primer terç del segle XX. La consolidació del periodisme industrial de masses a Barcelona i Madrid. La irrupció de la ràdio durant la Dictadura de Primo de Rivera. El cicle republicà. L'època daurada de la premsa a Catalunya i a Espanya.

Tema 7. La Guerra Civil espanyola i la Segona Guerra Mundial des de la perspectiva periodística. El franquisme: autoritarisme, oficialisme i uniformitat periodística. (1939-1966)

Tema 8 L'evolució del periodisme després de la II Guerra Mundial: l'era de la televisió. L'impacte de la llei Fraga del 1966 en el sistema comunicatiu franquista. Guerra del Vietnam i "Nou Periodisme".

Tema 9. Cap al final de la guerra freda. Crisi de la Dictadura franquista, Transició democràtica i reconstrucció de la cultura periodística catalana i espanyola.

Tema 10. Transformacions del periodisme en les darreres dècades. El model estàndard d'informatiu de televisió. L'experiència de la CNN i d'altres cadenes tot notícies. El periodisme electrònic o digital (el ciberperiodisme).

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura. Es penjarà també al Campus Virtual on l'alumnat podrà trobar la descripció detallada dels exercicis i pràctiques, els diversos materials docents i qualsevol informació necessària per a l'adequat seguiment de l'assignatura.

Metodologia

La metodologia combina explicacions teòriques amb activitats dirigides presencials, activitats supervisades i treball autònom. L'aprenentatge està basat en l'anàlisi i la resolució de casos pràctics. S'estimula el treball en equip, l'estudi personal i la capacitat d'anàlisi crítica.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Avaluació	7,5	0,3	2, 7, 9
Explicacions teòriques	28	1,12	2, 7, 9

Tipus: Supervisades

Seminaris i pràctiques	15	0,6	2, 7
Tutories	7,5	0,3	2
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	17,5	0,7	2, 7, 9
Lectures	14	0,56	2, 7, 9
Treball de curs	32	1,28	2, 3, 6, 7

Avaluació

Avaluació.

A. Avaluació dels alumnes de primera matrícula.

L'alumnat de primera matrícula haurà acollir-se a un sistema d'avaluació contínua. Els requeriments per aprovar l'assignatura són els següents:

1. Realització d'una prova tipus test (50% de la nota final). La matèria avaluable es referirà a el conjunt de lectures de el curs, així com a les explicacions i els debats duts a terme a les classes i els seminaris.
2. Realització d'un treball de curs col·lectiu realitzat en equips de tres estudiants (40% de la nota final). El/la professor/a del seminari haurà d'aprovar la proposta. Així mateix el/la professor/a del seminari s'encarregarà de fer el seguiment de la realització de la feina al llarg de el curs.
3. Seguiment de les activitats pràctiques proposades programades al seminari (10% de la nota final).

Qualificació final

S'haurà de realitzar la prova de el curs, el treball en grup, així com haver participat en les activitats de seminari. Pel que fa referència al treball de curs, en el cas de no tenir aprovada la proposta inicial, o que no sigui lliurat, es considerarà com no avaluable. Atès que l'assignatura té un model d'avaluació contínua, el "no avaluable" al seminari suposa també un "no avaluable" de l'assignatura.

B. Avaluació de l'alumnat de segona matrícula.

En el cas de segona matrícula, el/la alumne/a podrà optar per una única prova de síntesi que consistirà en un exercici en el què es combinarà el desenvolupament de temes i preguntes tipus test. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de l'aquesta prova de síntesi.

C. Sistema de recuperació.

Alumnat de primera matrícula: en el cas de suspendre la part teòrica de l'assignatura, el/la professor/a establirà una prova alternativa de recuperació. La nota mínima de la prova de curs per poder fer mitjana serà de 3'5 sobre 10. Pel que fa al treball de curs, si l'avaluació no fos positiva hi haurà un període de reelaboració.

El/la alumne quin que incorri en qualsevol irregularitat còpia plagi suplantació d'identitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació serà qualificat amb un zero. En el cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà de zero.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Prova de curs	50%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 16
Pràctiques seminari	10%	10	0,4	2, 3, 5, 7, 10, 12, 14, 17
Treball de curs	40%	17,5	0,7	2, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17

Bibliografia

ALBERT, P. (1990): *Historia de la prensa*. Madrid: Rialp.

ALMUIÑA, C. y SOTILLOS, E. (coord.) (2002): *Del Periódico a la Sociedad de la Información*. Madrid: Sociedad Estatal España Nuevo Milenio, 3 vols.

ÁLVAREZ, J. T. (1987): *Historia y modelos de la comunicación en el siglo XX. El nuevo orden Informativo*. Barcelona: Ariel Comunicación.

BARBIER, F. i BERTHO LAVENIR, C. (1999): *Historia de los medios: de Diderot a Internet*. Buenos Aires: Colihue.

BARRERA, C. (coord.) (1999): *Del gacetero al profesional del periodismo. Evolución histórica de los actores humanos del cuarto poder*. Madrid: Fragua.

BARRERA, C. (coord.) (2004): *Historia del Periodismo Universal*. Barcelona, Ariel.

BORDERIA, E., LAGUNA, A. y MARTINEZ, F.A. (2015): *Historia social de la comunicación*.

Mediaciones y públicos. Madrid, Síntesis.

BRIGGS, A. y BURKE, P. (2002): *De Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*. Madrid: Taurus.

CANOSA, FRANCESC (ed.). (2016): *Història del Periodisme de Catalunya*. Barcelona, Sàpiens i Generalitat de Catalunya (3 vols).

CHARLE, Christophe (2004): *Le siècle de la presse (1830-1939)*. París, Seuil.

COHEN, Daniel (2000): *Yellow Journalism: Scandal, Sensationalism and Gossip in the Media*. Brookfield, Twenty-First Century Books

FUENTES, J.F. i FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, J. (1997). *Historia del periodismo español*. Madrid: Síntesis.

GÓMEZ MOMPART, J.L. y MARIN OTO, E. (edi.) (1999): *Historia del Periodismo Universal*. Madrid, Síntesis.

GONZÁLEZ, P., ANTEBI, A., FERRE, T., ADAM, R. (2015). *Repòrters gràfics. Barcelona 1900-1939*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

GRIFFITHS, Dennis (2006): *Fleet Street, Five hundred years of the press*. London, British Library.

GUILLAMET, J. (2003): *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*. Aldea Global: UAB, UJI, UV, UPF.

PIZARROSO, A. (1990): *Historia de la propaganda*. Madrid: Eudema

RUEDA, J.C.; GALÁN, E. i RUBIO, A.L. (2014). *Historia de los medios de comunicación*. Madrid: Alianza Editorial.

SÁIZ, Mª D. i SEOANE, Mª C. (2007). *Cuatro siglos de periodismo en España. De los avisos a los periódicos digitales*. Madrid: Alianza.

SPENCER, David R. (2007): *The Yellow Journalism: The Press and America's Emergence as a World Power*. Evanston, Northwestern University Press.

SCHUDSON, Michael (1981): *Discovering the News: A Social History Of American Newspapers*. Basic Books.

SOUSA, Jorge Pedro (2011): *Historia crítica del fotoperiodismo occidental*. Sevilla, Comunicación Social Ediciones y Publicaciones

SUNKEL, Guillermo (2002) *La prensa sensacionalista y los sectores populares*. Editorial Norma, Bogotá.

TORRENT, Joan i Tasis, Rafael. *Història de la premsa catalana*. Barcelona, Ed. Bruguera, 1966 (2 vols.).

Al llarg del curs s'incorporarà al Campus Virtual material bibliogràfic i documental més específic i amb informació contextual.

Programari

L'assignatura no requereix el domini de cap programari específic, més enllà dels paquets d'ofimàtica usuals i els programes de presentacions que es poden fer servir col·laborativament.